

## ПЕНЧО СЛАВЕЙКОВ, „НА ОСТРОВА НА БЛАЖЕНИТЕ“: БЪЛГАРСКАТА ЛИТЕРАТУРА КАТО ДРУГА

„Преди пет години печатах на английски, с помощта на един англичанин поет, Хенри Берлайн, антология от български народни песни – *Сянката на Балкана*, Лондон, 1906“<sup>1</sup>. Първото изречение от предговора на Пенчо Славейков в „На Острова на Блажените“ ни заставя да продължим четенето на тази „многопосочна литературна мистификация“<sup>2</sup> с повишено внимание към имената. И да се питаме защо с английски поет се начева архивът от текстовост, който предстои да се разгърне. Както и защо имената на Гюте, на Хайне и на Ницше се появяват в книгата, а поетите на странния Остров – без място в пространството – имат причудливи имена, въпреки че черновите на Славейков указват обмисляни от него съответствия с български автори, негови съвременници<sup>3</sup>. И защо Лондон (още в първото изречение), а по-късно и Рим, Париж, Ваймар са реални градове, където условните биографични сюжети отвеждат измислените автори на въображаемата литература на несъществуващия Остров, а трябва да прочетем Анварт и Овеилвес обратно, за да разга-

<sup>1</sup> „The Shade of the Balkans“ („Сянката на Балкана“: сборник български народни песни и пословици, представени тук за първи път на английски заедно с едно есе за българската народна поезия и друго есе за произхода на българите. Издаден от Дейвид Нът в печатница „Феникс“, Лонг Ейкър, Лондон, 1904.) Книгата е съвместен труд на Пенчо Славейков и английския славист Х. Бърнард. [...] Сборникът съдържа увод от Х. Бърнард, студията „Българската народна песен“ от П. П. Славейков, изследването „Произход и език на древните българи“ от Е. Дж. Дилън, както и образци от устното народно творчество – 101 песни и 101 пословици, и бележки към тях. Цит. по: Славейков, П. П. Съчинения. Съставителство, коментар и редакция Ст. Михайлова, К. Михайлов. Т. 1. С., 2001, с. 324.

<sup>2</sup> Неделчев, М. *Завръщане към „На Острова на блажените“*. Предговор към: Славейков, П. П. *На Острова на блажените* [фототипно издание, посветено на 120-годишнината от рождението на Пенчо Славейков]. С., 1986, с. 3.

<sup>3</sup> Михайлов, К. *Едно становище за „На Острова на блажените“*. – Литературна история, 1980, № 6, с. 49. В статията „Едно становище за „На Острова на блажените“ Камен Михайлов чете в архива на Славейков списък на обмисляните имена на условните автори, проследява редакции и замени на имената, анализира кои действителни личности е имал предвид Славейков, съпоставя варианти на плана за разпределение на творбите сред представяните автори.